

Непокорният юнак в южнославянските епически песни и руските билини

Даниела Петкович

(Резюме)

Върху примери от южнославянския и руския епос статията разглежда позицията на бунтуващия се, непокорния юнак в собствената му среда, по-точно непокорството на юнака по отношение на по-високопоставена личност от обществената или семейната сфера. Съществува противоречие между героичния статус на юнака, характеризиращ се с непокорство, независимост и гордост, от една страна, и социалния и семейния му статус, от друга, който поставя героя на по-ниско стъпало на йерархическата стълбица и този дисбаланс се разрешава в епическия сюжет по различни начини. Юнакът се противопоставя на по-висшестоящия, като понякога показва упорството си експлицитно, с характерни жестове, специфична походка или езда, често по същия начин, както и противникът, но за разлика от противника, неговата дързост и безразсъдство не са винаги наказвани. Непокорният герой не е персонаж, който се среща често между младите юнаци, неофитите. Освен това непокорството не е резервирано за едни и същи имена, въпреки че най-непокорни са най-големият руски богатир Иля Муромец и най-големият южнославянски юнак Крали Марко.

Непокорството е донякъде средство за характеризиране на героя, но преди всичко, то е проява на мотивация, елемент от завръзката, откриващ чрез началния конфликт възможност за различни варианти на сюжета, при които в повечето песни епичната завръзка надделява над баладичната, юначеството над наказанието за хюбриса, героичното над магичното начало.

Ключови думи: непокорен юнак; южнославянски епически песни; билини; героично и магично начало

Данијела Петковић
Институт за књижевност и уметност
Краља Милана 2
11000 Београд, СРБИЈА
petkovic.danijela@yahoo.com